

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo Komenskega (Poljske) ulice št. 10.

Don Lorenzo Perosi.

Spisal L. Arh.

Rar čez noč je zaslovel. S svojim prvim večjim delom si je pridobil svetovno slavo. Posebno so ga častili in slavili v domovini. Vsi listi so pisali o don Perosiju. Kdo je ta genijalni umetnik?

Mlad duhovnik je, lepega, prikupljivega obraza. (Njegovo sliko je prinesel zadnji sešitek izvrstnega lista „Alte u. neue Welt“.) Rojen je bil v Tortoni 1872, kjer je bil njegov oče organist. Prvi glasbeni poduk je prejel od očeta; nadalje se je izobraževal v Rimu in v slavnoznanem samostanu Monte Casino. Tu je sklenil postati duhovnik. Da se popolnoma izobrazí v glasbi, šel je za nekaj časa v Milan in v Parno in naposled v Regensburg v cerkveno-glasbeno šolo. Ko jo je dovršil, je bil nastavljen za pečovodjo v Imoli, od koder so ga kmalu poklicali v baziliko sv. Marka v Benetkah.

Prve svoje kompozicije je objavil v prilogi „Musica sacra“ 1893. Nadalje je dal na svitlo: 20 trio za orgle, 2 dvoglasni maši, 6 trio za orgle, „eucharistica“, v čast presv. R. Telesu; op. 14, osem božičnih za 2 glasova in orgle; op. 19, 4glasni Te Deum z orglami; op. 20, Missa in hon. ss. Gervasii et Protasii, 2glasna; in op. 11, Missa Patriarchalis, 4glasna z orglami. Sam je založil 20 eno-, dvo- in večglasnih psalmov, himnov, litanij in antifon. Nato je pustil za nekaj časa cerkvene skladbe in se lotil z občudovanjavredno marljivostjo in hitrostjo oratorijev, ki bodo tvorili celotno življenje Jezusovo. A v tem delovanju ni popolnoma pozabil cerkvenih kompozicij, kajti v najnovjšem času je izšlo v Milanu: 6glasni Ecce sacerdos magnus, 3glasna maša za moške glasove z orglami in Requiem s popolnim Dies irae in Libera. Ima pa pripravljenih za tisek še okoli 20 maš!

Kaj pa pravi kritika k Perosijevim skladbam?

V časopisu „Cäcilia“ ocenjuje Fr. Dirschke Perosijevo mašo Missa Patriarchalis, op. 11. Posebnostij ima maša mnogo, pravi kritik. Opozarjam le na Agnus Dei, ki je pisana, kakor kažejo trije predpisani ♯, v es. A začne se v b-duru, v drugem taktu je že v f-molu, v petem taktu je malo c-dura, ki pride v veljavo šele pri „dona nobis pacem“. S takimi harmoničnimi kombinacijami nas presenečuje spretni in nadarjeni skladatelj posebno še v

Gloria in v Credo. Upamo, da ne bode dobil ta zapeljiv način skladanja v cecilijanskem društvu mnogo posnemalcev in da ne bode zadušil cerkvene glasbe po svojih mehkih in sladkih melodijah in drznih harmoničnih skokih.

Slavnoznaní dr. Fr. Haberl, učitelj Perosijev v Regensburgu, ocenjuje v „Musica sacra“ Ecce sacerdos, 3 glasno mašo za moške glasove in Requiem. Pohvali ga, da je talentiran, a posebno v maši preveč subjektiven. Melodije so mehke, prilizljive. Slog je kakor v kakem oratoriji. Skladatelj rabi mnogovrstne spremembe, polno harmonijo in večkrat spreminja ritem. Kdor vživa mnogo take hrane — in pikantna je — mu ne bo več dišal Palestrina in drugi resni cerkveni skladatelji. Kaj da bo prinesla prihodnost Perosiju, ne vé kritik. Gotovo je, da je zelo nadarjen. A pazi naj, da ne zaide. Kritik (Haberl) vé, da Perosi zelò čísla Palestrino, toda pot, kakoršno je zastavil mladi umetnik, ne pelje k resnemu glasbenemu velikanu. Naj ga varuje božja previdnost, srčni prijatelj njegov bo molil zanj.

S svojimi oratoriji je vzbudil Perosi kar v trenutku občno zanimanje ne le po Italiji, temveč po vsem svetu. V Turinu in Milanu je pridobil obilo poslušalcev s svojim „trpljenjem Gospodovim po sv. Marku“. A svetovno slavo mu je prineslo „Obujenje Lazarjevo“. V Rimu so je peli 4 krat po vrsti in poslušalcev se je kar trlo. Uspeh je bil velikansk. Da bi se rešil obiskov mnogobrojnih častilcev in še bolj častilk, je moral bežati v Benetke.

Kritika po laških časopisih je bila z ozirom na oratorije: „Kaj tacega še ni bilo. Popolno izvirno, klasično.“ Ozir cerkvenih skladb ga primerjajo s Palestrino. No, mi se pač držimo sodbe treznega veščaka Haberla, ki gotovo bolje pozna Palestrino, kakor Lahi.

A tudi gledé oratorijev smo se prepričali o „temeljitosti“ laške reklamne kritike. 6. marca so „peli v Berlinu „Obujenje Lazarjevo“. Peli so izborno, a uspeha ni bilo. Perosi je med Prusi pogorel. Kritike mu priznajo nadarjenost, a radi tega še ni vse „klasično“, pravijo. Na Dunaji se je godilo mlademu umetniku malo bolje. Kritika v „Vaterlandu“ pravi, da je talentiran skladatelj-duhovnik, da je pa reklama laških listov popolnoma pretirana.

Bodisi temu, kakor hoče, priznati se mora Perosiju, da je nadarjen. Se vé, Nemec ni! No, od 26letnega mladeniča ne more nihče zahtevati kaj res dovršenega, klasičnega. Toda kar ni, se lahko še zgodi! Upajmo pa, da bode mladi umetnik blagodejno uplival na cerkveno glasbo v Italiji, ki je prav na slabem. Upajmo, da bo na svojem novem mestu — papež ga je pred kratkim imenoval za pevovodjo v sikstinski kapeli — porabil vse svoje velike zmožnosti v povzdigo cerkvene glasbe, po zgledu svojega prednika, kneza glasbe, Palestrine. Bog daj!

Postni pastirski list o cerkveni glasbi.

ilostni gospod Adolf Fritzen, škof strasburški, je sredi januarja t. l. razglasil postni pastirski list, čegar prvi del krepko in krasno o cerkveni glasbi govori. Narprej poudarja neskončno vrednost sv. maše; na to povzame: „Vsak dan se opravlja na naših altarih presveta daritev, zdaj priprosto, zdaj slovesno. Sv. cerkev jo je obdala z najveličastnejšimi in

najginljivejšimi obredi, katoliški kristijan je pa so od tistega časa, ko je smelo krščanstvo iz katakomb na beli dan, zidali prekrasna svetišča, da se v njih obhaja sv. daritev. Vse umetnosti so si, rekel bi, podale roke, da kinčajo kraj, namenjen obhajanju toliko svete žrtve. Stavbarstvo, kiparstvo, slikarstvo in raznovrstne stroke umetniškega rokodelstva so obhajale v katoliških cerkvah svoje najlepše slavlje. Izmed vseh umetnosti pa, katere so služile in še služijo poveljevanju naše službe božje, zavzema prvo mesto lepa pevška umetnost. Saj je petje bistven del slovesne službe božje, ono se neposredno udeležuje celó svetega čina in se od njega tudi ločiti ne dá. Ker je torej petje tolikega pomena za našo službo božjo, spoznal sem za koristno, v letošnjem pastirskem listu o njem nekoliko podučnih besed do Vas, predragi, izgovoriti.

V cerkvi ločimo liturgično in izvenliturgično petje. Liturgično petje je ono, katero se rabi pri sv. liturgiji t. j. pri službi božji, katero člani duhovenstva v imenu ter po naročilu sv. cerkve izvršujejo po njenih zakonih. Liturgične službe božje so toraj kanonične ure, h katerim spadajo tudi večernice, delitev sv. zakramentov in v prvi vrsti daritev sv. maše. Izvenliturgično petje je ono, katero se rabi pri vseh drugih pobožnostih.

Kakor je cerkev obrede liturgične službe božje do zadnje pičice določila, in vredila, prav tako je tudi dala zakone gledé liturgičnega petja, katerim smo dolžni natančno pokorščino. Tu ne odločuje okus tega ali onega umetnika te ali one občine, ampak edino le cerkvena postava.

Narprej se razumi že samo ob sebi, da petje, katero se glasi Bogu na čast, mora resno in sveto biti. Določno in jasno izraža to terjatev papež Benedikt XIV. v svoji okrožnici, ko pravi: „Cerkveno petje bodi tako vrejeno, da se ne bode glasilo nič nesvetega, nič posvetnega ali gledališkega.“ Papež Pij IX. pa piše: „Mogočno segajo v srca in jih vnemajo svete pesmi, katere spremljajo slovesno službo božjo, seveda le tedaj, ako so v takem duhu izumljene ter s tako skrbnostjo izvršene, da se ujemajo s svetostjo hiše božje in z veličastvom obreda.“ Sveto in resno bodi toraj cerkveno petje in to ne le liturgično, ampak tudi izvenliturgično.

Od liturgičnega petja pa cerkev še kaj družega zahteva. Liturgično petje se mora bistveno strinjati z značajem melodije, katero mašnik pri altarji zapoje. Brez te terjatve bi se zgubila edinost bogoslužbene slovesnosti. Prav iz tega vzroka se smé pri liturgični službi božji popevati edino le v cerkvenem t. j. latinskem jeziku. Naposled mora petje, ako hoče liturgično biti, svetemu tekstu prepustiti njegovo popolno pravico t. j. peti se mora za dotično slovesnost predpisani tekst in to brez prikrajšanja in brez spremembe. Da se pa služba božja preveč ne zavleče, smejo se gotovi deli s spremljevanjem orgel recitovati.

Vsem tem zahtevam ugaja najbolje tako zvano gregorijansko koralno petje. Gregorijanski koral imenujemo one enoglasne pesmi, katere so nastale v prvih krščanskih stoletjih in jih je papež Gregorij Veliki deloma zložil, večinoma pa predelal, določil in zapovedal. Enako se zovejo tudi vse one po sv. Gregoriju nastale pesmi gregorijanske, katere so zložene po njegovih pravilih in načelih, in katere je višja cerkvena oblast predpisala za liturgično službo božjo.

Gregorijansko petje je, kakor dokazujejo obilni ukazi papežev, cerkvenih zborov in škofov, pravo in lastno cerkveno petje, katero se mora tudi prav zato v prvi vrsti gojiti. Odlični cerkveni značaj koral se pač razvidi najboljše že iz priproste resnice, da ni mogoča peta maša, v kateri bi koral ne pel mašnik pri altarji in pevski zbor v svojih odgovorih. Kadar se poleg tega vsi spevi cerkvenega zbora gregorijansko popevajo, potem so tudi enacega cerkvenega značaja, kot koralno petje mašnikovo. Le pri taki peti maši se nahaja popolna harmonija med altarjem in pevskim zborom; toraj ima koralna maša z liturgičnega stališča prednost pred vsemi drugimi petimi mašami. Koralno petje je čudovito lepo, ako se dobro izvršuje; globoko poseže v človeško srce ter ga povzdigne, kakor nobeno drugo, k pobožnosti in molitvi.

Vendar pa cerkev ni imela namena in ga tudi nima, izključiti večglasno petje iz liturgične službe božje. Tudi večglasno petje je dovoljeno pri liturgični službi božji, ako ustreza prej omenjenim zahtevam; in se smé tudi pripočati zlasti za večje praznike. O velikih praznikih zahteva srce po kaj nenavadnem. Večglasno petje bolje poviša izredni značaj slovesnosti in ž njim tudi praznično veselje.

V naši deželi ni večglasno niti kako drugo petje kdaj izpodrinilo gregorijanskega koral. Ob času, ko je drugod racionalizem jako pogubno vplival na sv. liturgijo in na žnjo najtesnejše zvezano sv. petje, bila je Alzacija toliko srečna, da v nji latinski koral ni nikdar izumrl ter da se sploh cerkveno petje ni tako podivjalo, kot v marsikaterem drugem kraju. Vendar pa se je bilo tudi pri nas često izgubilo natančno spolnjevanje cerkvenih postav in so se vsled tega vtihotapile mnoge obžalovanja vredne napake. Počasi se je jelo boljšati pri nas in v drugih škofijah v drugi polovici našega stoletja.

Nenavadne zasluge za obnovo prave cerkvene glasbe pridobilo si je l. 1867. ustanovljeno od Pija IX. potrjeno in od Leona XIII. z odpustki obdarjeno „Občno Cecilijino društvo za Nemško, Avstrijsko-Ogersko in Švico“. V svojo veliko tolažbo našel sem tudi v naši škofiji Cecilijino društvo, ko me je božja milost in usmiljenje l. 1891. poklicala na staro častitljivo škofijsko stolico strasburško. To društvo se je od tega časa bolj in bolj razvijalo ter doneslo že krasen sad na polji cerkvene glasbe. Namen Cecilijinega društva ni drug, kakor, da povišuje in da pospešuje katoliško cerkveno glasbo v smislu in duhu svete cerkve ter po njenih postavah. Le-to društvo na polji cerkvene glasbe noče nič drugega, kakor, kar hoče cerkev. Krepko mi je tedaj tripalo srce od prvega začetka moje škofovske službe za to pristno cerkveno društvo. Vedno sem spremljeval njegove napore z ljubeznjivim sočutjem in prisrčno sem se radoval, kadar mi je bilo dano, potujočemu po škofiji, povsod uvidevati lepe uspehe njegovega blagonosnega delovanja. Tudi po cerkvenih zakonih sem že pred petimi leti podpiral njegove prizadeve, ko sem v sinodalnih pravilih z novega opominjal na cerkvene postave o liturgičnem petji ter prepovedal marsikatero pogrške. Če doslej še nisem sploh na to opominjal, da se mora ves sveti tekst v slovesni maši peti ali recitovati, mislil sem si, da naj še toliko časa potrpi, dokler se ne spopolni število liturgičnih knjig; kajti potem poneha vsaka pretveza o krajšanji teksta. Z izdajo

„graduala“, t. j. one knjige, katera obsega vse speve sv. maše, pride oni čas, o katerem bode povsod mogoče zadostovati cerkvenemu zakonu.

Upam v Boga, da mi bode v ne predolgem času mogoče pohvalo izreči o moji škofiji, da se v nji služba božja in zlasti presveta mašna daritev prav tako obhaja, kakor jo cerkev hoče in ukazuje.

Da se pa ta sveta in vzvišena svrha kolikor mogoče gotovo in hitro doseže, pozivam vse ljube vernike naše škofije, da po svoji moči iz ljubezni do Boga, v njegovo čast in povečevanje pospešujete in podpirate težnje Cecilijinega društva.

(Konec prih.)

Narodna pesem propada.

(Konec.)

V hvalo mnogim pevskim vodjem se pač sme reči, da se od novih skladb za zборе, katerim manjša pevska društva niso kos, zopet vračajo k priprosti narodni pesmi; toda priprosto narodno dete tlačijo v gosposko obleko, popeva se v umetni, čveteroglasni obdelavi, večji del z eno samo kitico teksta: in zato je nemogoče, da se v taki obliki med narodom udomači. Konec pesm je: Društva pojó, narod pa — molči. Na deželi je gledé gojitve pravega narodnega petja vendar še precej ugodnejše, kot v mestu, kjer vzraslim mladničem pesmi, katerih so se v šoli naučili, kmalu več ne zadostujejo. Nado-polna, z glasovirom mučijoča se mladež „boljših hiš“ kmalu pozabi narodne napeve vsled plitvih melodij iz operet, s katerimi se ubija. Delavci in delavke po tovarnah se poprimejo tingeltangelpetja; njih pesniška žilica pa velikokrat s tem pokaže svoje življenje, da onim neslanim melodijam podlagajo nov, podel, kosmat tekst.

Na kmetih pa še trpi naivno, prostosrčno narodno petje veliko škodo po vojaških pesmih, katere rezervisti iz garnizije domu prinašajo. Ni treba ti biti še le poseben glasbenik, da spoznaš mnoge melodije naših vojaških pesem kot jako trivijalne in način, po katerem se krulijo, kot surov in neslan. In prav te pesmi, katere so se rodile med vojaki, imajo skoro brez izjeme podle tekste. Take pesmi vplivajo spridijoč na širje kroge našega naroda; kajti ne prepevajo se samo po vojašnicah, temuč tudi na maršu po vaseh. Gotovo ne vidim prečno, toda prepričan sem, da se dvajsetletni nepokvarjeni mladenci, kateri morajo dan za dnevom take pesmi popevati, ako nočejo veljati za potuhnence, iz tacega umazanega besedila ne učé nravnosti, niti spodobnosti. Reservist, kateri se je povrnil domú, prepeva te pesmi o vsaki priliki, ne zmeneč se za to, ali so otroci, dekleta in žene njegovi voljni ali nevoljni poslušalci. Petnajstletni kmečki fant jih poje z njim in ostrupi svojo fantazijo z vsebino teksta. Da me pa kdo ne bode napačno razumil, moram pristaviti, da to velja o takih pesmih, katere so vojaki sami skovali in katere najrajsi krožijo. Prav čudno pa je to, da vojaki domoljubne pesmi neprisiljeni kaj redko popevajo in narodne pesmi zelò zanemarjajo.

Kako naj bi se temu v okom prišlo, je težko svetovati; kajti le višje povelje bi moglo tù pomagati.

Po mestih, kjer se nahajajo razna pevška društva, naj bi se poleg čveteroglasnega petja, odmerila kaka urica poduka tudi eno- ali dvoglasni narodni pesmi. Tudi gg. učitelji na deželi bi lahko kaj storili za narodno pesem, bodisi v šoli ali pa kot vodje pevskih zborov; isto velja o nadaljevalnih in obrtnih šolah, rokodelskih in delavskih društvih.

Dragi čitatelj! Tu gre za jako imenitno in resno stvar, in treba vse žile in sile napeti, da se zlo še dalje ne razširi; kajti, kakor moremo drevesa meriti po njihovi senci, prav tako lahko merimo narod po pesmi, katere prepeva.

—e—

D o p i s i.

V Gorici priredilo je cecilijansko društvo podučevalni tečaj za orglavce; trajal je od 27. februarja do 3. marca, t. j. od ponedeljka do petka. Udeležilo se je tega tečaja krog 20 orglavcev in pevcev, zares malo število. Ali treba pomisliti: 1.) da je bil namenjen tečaj v prvi vrsti za naše hribovske orglavce, katerim je bil ta čas najbolj primeren; učitelji pa, ki so večinoma tudi orglavci, se niso mogli udeležiti radi šole; 2.) da se ni zvedlo za časa o nadškofjskem razglasu, ki je dovoljeval bolj oddaljenim orglavcem podporo. Tečaj se je vršil v „palači Boeckmannovi“, katere sedanji lastnik, nadškof goriški, je dovolil, da so se rabili prostori krasne palače za orglavski tečaj.

Otvoril se je tečaj 27. februarja ob 8¹/₂ uri zjutraj. Prečast. gosp. predsednik, dr. Sedej Franč., pozdravi s srčnimi besedami zbrane udeležence ter jim naznani urnik in vsopred tečaja in razglas nadškofjskega ordinarijata, v katerem se dovoljuje bolj oddaljenim udeležencem podpora 10—15 gld. iz dotične cerkvene blagajne. Tako podporo pa bodo zamogli le, oni zahtevati, ki se bodo redno udeležili predavanj do sklepa tečaja. Preč. g. predsednik opozarja nadalje, naj gg. udeleženci jako pazljivo poslušajo predavanja, zlasti velezaslužnega g. Danila Fajgeljna o harmoniji in orgljanju.

Predavali so msgr. dr. Franč. Sedej od 8.—9. o cerkvenih določbah gledé cerkvene glasbe, od 9.—10. g. Danilo Fajgelj o harmoniji, od 10¹/₂—11¹/₂ g. Franč. Setničar o koralu; popoldne od 2.—3. g. Fajgelj o orglah in orgljanju, od 3.—4. č. g. Ivan Kokošar o metodi pevskega poduka, od 4.—5. vodil in vežbal je č. g. Angel Čargo pevski zbor pri praktičnih vajah.

Da so vsi gg. učitelji vestno spolnili svojo dolžnost, ni treba posebej poudarjati. Posebno zanimiva so bila predavanja g. Fajgeljna, kateri je kot star, izkušen orglavski mojster govoril jako prepričevalno, priprosto in zabavno. Njegove besede, ki jih je govoril v četrtek, ostanejo menda vsem udeležencem v trajnem spominu.

Dné 2. marca peli so udeleženci v cerkvi sv. Ignacija med tiho mašo slovenske pesmi eno-, dvo- in triglasne po Ceciliji. Istega dne so si gg. udeleženci ogledali nove pnevmatične orgle na Kostanjevici; tudi so se dali skupno z učitelji fotografovati.

V petek zjutraj zbrali so se gg. udeleženci zadnjič v omenjeni palači. Preč. g. predsednik govori k sklepu nekako tako-le: „Hvala Bogu, da smo ta tečaj srečno končali; imeli smo 4 težavne ali lepe, podučljive ali ob enem zabavne dneve. Zahvala gre potem najprej preč. knezonadškofjskemu ordinarijatu, ker je mnogo pripomogel, da se je tečaj ugodno vršil. Zahvala gre vsem gg. učiteljem, posebno onim, ki se niso zhalili niti stroškov niti dolge poti, da so prišli v Gorico podučevat. Slednjič gre hvala gg. slušateljem, ki so jako marljivo obiskovali tečaj. V kratkem se razidete, treba bode navodila, katera ste tu slišali, v dejanji porabiti: treba bo po teh naukih preustrojati cerkveno glasbo. Pri tem delu pa bodi orglavec jako oprezen, da ne razkači po nepotrebnem vernikov, ki se z vso silo oklepajo starih navad (t. j. razvad). Najprej naj se poje lahka melodijozna latinska maša za 1 ali 2 ali 3 glasove; potem se začne peti spremenljivi deli pri peti maši, slednjič tudi koral; ta naj se uvede ob nedeljah v postnem in adventnem času, pri črnih mašah in slednjič pri petih mašah. Sicer pa naj se tudi slovensko petje goji in prav pridno poje; priložnosti ne manjka; pri tihih mašah, pri blagoslovu, pri „ofru“, pridigi itd. Razvada pa, da se poje slovenski pri peti maši,

mora se na vsak način odpraviti. Orglavec bodi mož jeklen, a ob enem prijazen, po načelu: „Fortiter in re, suaviter in modo“.

Res da se od orglavca zahteva mnogo, a plača mu malo. Vendar ne obupaj, posveti vse svoje moči cerkvi in pomisli, kako častna je tvoja naloga: častiti Boga, povzdigati službo božjo, vzbujati v vernih srcih svetih čustev, olikati ukus zn pravo umetnost v ljudstvu.

Orglavec, ki si je svest takega vzvišenega poklica, bode žel pri rojajih le priznanja in hvaležnosti. Ljudstvo mu bode rado tudi v gmotnem oziru pomagalo, posebno če je g. župnik v to naprosi v cerkvi ali pri drugi priložnosti. Obilno plačilo pa mu bode izprosila sv. Cecilija pri Bogu.

Konečno naj krepko zadoni: Živela cecilijanska ideja, živel naš prevzvišeni pokrovitelj dr. Jakob Missia!

Končavši svoj govor razdelil je preč. g. predsednik spričala navzočim udeležencem. Na to se zahvali g. orglavec J. Bajt v imenu vseh udeležencev za prejete nauke, ter zatrjuje, da je padlo pač mnogo semena na rodovitna tla. Potem so se napotili vsi k cerkvi sv. Ignacija, kjer se je darovala slovesna sv. maša; daroval jo je sam preč. g. predsednik. Na koru pa so peli gg. orglavci in pevci pod vodstvom č. g. Angela Čargo dvoglasno mašo Mittererjevo, op. 18. Missa in honorem et adorationem ss. Nominis Jesu. Introitus, Graduale in Communio so se peli koralno. Offertorium pa 3-glasen Danila Fajgelj-na. Kakor so sodili veščaki, bilo je petje krasno, ginjaivo.

Tako se je vršil in zvršil orglavski tečaj, koji je imel res malo udeležencev, ali upamo, da toliko več uspeha.

Gorica, 17. marca 1899.

Fr. Setničar, društveni tajnik.

Dopis — odkod in komu — to je vse jedno, ker je namen teh vrstic pojasniti nejasne nazore nekoinu, ki se spodtikuje nad načeli prave cerkvene glasbe in zraven piše: „Bodi pa to med nama“. Gospod X! Pišete mi: „Ni res, da sem nasprotnik cecilijancem“ — podpisujete se pa Nececilijanec. „Lepo in dobro petje cecilijansko hvalim tudi jaz. Ne morem pa hvaliti latinizatorskih namenov gg. cecilijancev. Da sem odkritosrčen, povem, da se mi naravnost smešno zdi, ko se na deželi toliko vriva latinščina, ko je vendar razen duhovnikov in morda kakenga učitelja nihče ne ume“. — Vidite, gospod, to je ravno namen našega cecilijanskega društva, da se vpelje povsodi lepo in dobro petje. Ako ste sploh, kakor se vidi, zoper latinščino, zaspali ste kmali četrto stoletja naše dobe, ko se vendar toliko govori in piše o liturgičnem jeziku in o cerkveno-glasbenih predpisih. Tu se morate kar naravnost v Rim obrniti in doseči, da se latinščina sploh odpravi.

Dokler duhovnik pri peti maši latinsko poje, mora istotako pevski zbor samo latinsko peti, ker je oboje to petje v tesni zvezi; kadar pa duhovnik (pri tihih mašah) ne poje, poje se ve da pevski zbor brez pomisleka v materinem jeziku, kar se gotovo tudi povsodi godi, in tu Vam zares nobeden cecilijanec ne vriva latinščine. Da pa tudi navadno ljudstvo na deželi, akoravno ne ume latinskega jezika, razume, kar se poje, zato se razlaga sveta maša uže po katekizmu v šoli — to vé vsak navadni učitelj — konečno povzdiguje lepo in dobro petje naše misli k Bogu in molitvene knjige pojasnujejo pobožnim kristjanom besedilo, katero prepeva pevski zbor. Tako zahteva sveta cerkev — Vam pa se to smešno zdi!

Da Vam preludovanje dveh citiranih organistov „ne imponuje“ in da se koral ponekod na deželi poje, „pa le ne prašajte, kako?“ to vse še ni vzrok, da ste zoper cecilijanizem: organisti se morejo izbirati in vsprejemati po spričevalu ter po preskušnji, koral pa se mora vsak vestni pevovodja dobro naštudirati. Naposled pišete: „Moje geslo je bilo zmirom: Slavimo Boga v miloglasni naši pesmi, ki se prijema srca pobožnega našega ljudstva. Da narodna naša pesem propada, temu so krivi kolikor toliko tudi nekateri cecilijanci“. — Na prvi odstavek imate odgovor uže v začetku: Pojmo po predpisih svete katoliške cerkve samo pri peti sv. maši v liturgičnem jeziku, drugače pa povsodi in zmir le v mili naši slovenščini — tako ustrezemo Bogu, sveti cerkvi, cecilijancem in nececilijancem — vsakemu svoje! Zadnja Vaša naivna poznamka o propadu narodne pesmi sili nas nehote k smehu; vendar Vam cecilijanci ne vsiljujejo latinščine v narodne pesmi, katere tudi oni radi in navdušeno pojo v svoji mili materinščini.

Da ni treba „peresnih bojev“ na dan tirati, kakor si želite, podpisujem se s željo da se oba sporazumeva v korist dobre stvari, s šifro:

Z.

Celje. Nove orgle s 15 spremeni sta ravnokar postavila že znana g. brata Zupan na prijetnem griču Maria Lourdes v Savinjski dolini, fara Griže. Obče se govori, da bodo te orgle najimennitnejše, kar se jih nahaja po teh krajih in je lahko verjetno; kajti ime slovetih izdelovateljev ni znano samo pri nas, temveč tudi po drugih krajih. Več o teh orglah se bode pozneje poročalo. — Iz zanesljivih virov se javlja, da se je od N. blizo Savinje poslovil cerkvenim glasbarjem dobro poznani in jako marljivi organist, koji sedaj blizo adrijanskega morja na cerkveno-glasbenem polju pridno deluje. Na cerkvenem kóru, kjér je bil on blizo 10 let vodja, nastala je prekucija; koral je baje popolnoma izključen, ker imajo zopet svoje posebne „recepte“. Vprašam: Zakaj hodite zdaj rakovo pot? — Še nekaj: v neki župniji blizo C. je ljudstvo popolnoma zadovoljno, ker se z ondotnega kora ne slišijo več razne poskočnice, kar se je godilo poprej že Bog zna koliko let. K temu prevratu je posredovala skoraj gotovo „Musica Sacra“ št. 22. 1898. v koji se je ta grda razvada na veliki zvon obesila.

K. B.

Razne reči.

Radostnim srcem naznanjamo čč. gg. bralcem veselo novico, da je I. del skladb našega slavnega mojstra, Jakoba Gallus-a dovršen. Glavno zaslugó za to pridobil si je naš neumorno delavni rojak, gospod dr. Josip Mantuani, kateri je z dolgotrajnim in mučnim raziskavanjem omogočil, da je društvo za izdavanje „glasbenih spominkov v Avstriji“ s podporo ministerstva za bogočastje in uk dalo natisniti glashotvore Gallus-ove. Ta prvi del obsega: I. Gallus-ov portrét; II. Vvod, in sicer I. del, t. j. životopis iz spretnega peresa dr. Mantuani-ja; drugo pride prihodnje leto. III. Popolni predgovor Gallus-ov k prveinu delu njegove zbirke „Opus musicum“. IV. Štiri stihotvore, pridejane temu predgovoru v originalu. V. Kazalo glashotvorov, kot je v originalu. VI. 63 glashotvorov, izključno cerkvenih, za čas od I. adventne nedelje do nedelje septuagesimae. VII. Revizijsko poročilo. — Ves zvezek obsega XXXVI + 183 strani. Cena mu je 10 gld. 80 kr. Založba Artaria & Comp. na Dunaji. Kar se tiče predgovora, ozir. životopisa, kateri nam že v tem obsegu nalaga prijetno dolžnost prav hvaležnim biti g. pisatelju, treba opomniti, da zaradi tesno odmerjenega prostora (p. VII. do XXXIII) mu ni bilo mogoče porabiti vseh arhivalij in da g. pisatelj namerava spisati obširen ter z vsemi arhivaličnimi podatki podprt životopis v slovenskem jeziku. Še enkrat čast in hvala!

— „Glasbena Matica“ v Ljubljani je priredila dné 19. marca t. l. v „Narodnem domu“ svoj III. redni koncert pod podstvom koncertnega vodje gosp. Mateja Hubada. Večji del obširnega vsporeda izvajal je pevski zbor „Glasbene Matice“, kateri je zopet pokazal, da je malo zborov, ki bi se mogli z njim kósat. Izmed 7 točk vsporeda omenimo tu samo prvo t. j. Slovenske duhovne pesmi iz 16. in 17. stoletja, katere je za koncert jako spretno priredil in harmonizoval in tudi vodil g. Hubad. Te-le so: a) Matija Kastelic: „Ave presvita Marija!“ (iz l. 1678). Mešan zbor. b) Primož Trubar: Napev „Deset zapoved“ (iz l. 1550). c) Pr. Trubar: „Oče naš“ (iz l. 1550). Moški zbor. d) Adam Bohorič: „Jutranja“ (iz l. 1584). Mešan zbor. e) Juri Dalmatin: „Kadar pride poslednji čas“ (iz l. 1584). f) Isti: „Kaj žaluješ, srce moje?“ (iz l. 1584). Mešan zbor. g) Janez Schweiger: „Hvala Bogu, moj čas je tu!“ (iz l. 1584). h) Mat. Kastelic: „Češena si, Marija!“ (iz l. 1678). Dvojni mešan zbor. — Pripomnimo, da je Kastelicevi pesmi (a in h), harmonizovani in za cerkveno rabo prirejeni od g. Ant. Foerster-ja, prinesel „Cerkveni Glasbenik“ l. 1878.

Oglasnik.

Missa in honorem Beatæ Mariæ Virginis de perpetuo succursa ad IV. voces inaequales cum organo auctore Joanne Pogačnik op. 9. Cena autografovani partituri 60 kr. V založbi skladateljevi v Trziču. — Prijazna skladba, ki jo preveva pravi pobožni duh, ima obligatne orgle; ona podpirajo samostalni čveteroglasni stavek, ki se menja z dvoglasjem ali unisonom tako gladko in prijetno, da se maša koj prikupi poslušalcu in peveem, katerim ne nareja nikjer težave. „Kyrie“ ima motiv prvih štirih not iz introita dotične maše. Izmed večjih skladb istega skladatelja nam dopada ta maša najbolje; zato jo prav toplo priporočamo.

Današnjemu listu je pridana 3. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gujezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milie.